

ה"אלביתי": קריאות בינתחומיות ד"ר אפי זיו

הקורס עוקב אחרי הגנאולוגיה של מושג ה"אלביתי" כמושג שהוא תמיד גם פסיכואנליטי וגם בינתחומי. פרויד ניסח את המושג דרך קריאה בסיפור "איש החול" של הופמן ובכך עיגן מלכתחילה את האלביתי בצומת שבין הפסיכולוגי לאסתטי. משם יצא המושג למסע: הוא הפך למרכזי בתיאוריה הביקורתית, בלימודי תרבות, בפמיניזם, בפוסטקולוניאליזם, באדריכלות ובאסתטיקה. דרך קריאות פסיכואנליטיות עכשוויות, נכיר את האלביתי כמושג שנסע בזמן ובמרחבי התרבות ושעתה חוזר לפסיכואנליזה עשיר בהפנמות חדשות שבתורן חוזרות לשדה התרבות וכן הלאה. הקורס ימפה את המסע הזה ויבחן כיצד האלביתי משמש כמסמן צף, כשבכל תחנה, הוא נטען בתכנים של מה שאותה התקופה מסמנת כמאיים, כזר, ובלתי ניתן להכלה. בו בזמן הוא מכיל ידע תרבותי נצבר על אפשרויות חדשות להכיל ולקיים דיאלוג עם מה שנתפס כזר וכמאיים.

תחנה ראשונה – פרויד

שיעורים 1-2: קריאה תלמודית באלביתי.

פרויד, ז. (1919). האלביתי. *מבחר כתבים*, ח. תל אביב: רסלינג

קריאת רשות:

ינטש, א. (1906). לעניין הפסיכולוגיה של האלביתי

הופמן, א.ת.א. *איש החול*.

תחנה שניה – המסע החוצה: האלביתי בתיאוריה ביקורתית

שיעורים 3-5: קריאות פמיניסטיות ופוסט-קולוניאליות על האלביתי, הזר והמאיים

Cixous, H. (1976). Fiction and Its Phantoms. *New Literary History*, 7 —.

אטינגר, ב.ל. (2011). מעבר לחרדת "המאיים": מאוים היראה, מאוים החמלה, וחיבוריות גבול מטרקסיאלית. *מחברות בצלאל*.

באבא ה. "העולם והבית". בתוך "רעידת אדם". קטלוג. מוזיאון "על התפר".

SMITH, D. L. (2021). *Making Monsters: The Uncanny Power of Dehumanization*. Harvard University Press.

תחנה שלישית – החזרה: האלביתי שב לפסיכואנליזה

שיעורים 6-8:

Tennes, M. (2024). Tell All the Truth but Tell It Slant: Psychoanalysis and the Uncanny. *Contemporary Psychoanalysis*, 60(1-2), 146-166.

Altman, N. (2024). What's Not Uncanny? *Contemporary Psychoanalysis*, 60(1-2), 6-20.

קריאת רשות:

Rubinstein, T. (2024). Listening to the Spoken and Unspoken. *Contemporary Psychoanalysis*, 60(1-2), 102-123.

De Peyer, J. (2024). Piercing the Veil: From Intuition to Telepathic Receptivity. *Contemporary Psychoanalysis*, 60(1-2), 56-78.

Weber, S. (2024). Vast as the Sky. *Contemporary Psychoanalysis*, 60(1-2), 167-185.

Langan, R. (2024). Overmind: A Case for Transcendence. *Contemporary Psychoanalysis*, 60(1-2), 79-101.

תחנה רביעית: האלביתי ופונקציית העתיד

שיעורים 9-10

סרט: *הנוסע השמיני* (רידלי סקוט, 1979)

לביא, ב. "מסע לעמק המוזרות." *הזמן הזה*, יולי 2023

Downey, A. (2025). The Return of the Uncanny: Artificial Intelligence and Estranged Futures. *Visual Studies*, 40(3).

Godoi, B.S. & Iannini, G. (2026). Language without Body, Meaning without World: The Uncanny in the Language of AI. *International Forum of Psychoanalysis*.

שיעור 11: סיכום ופרידה